

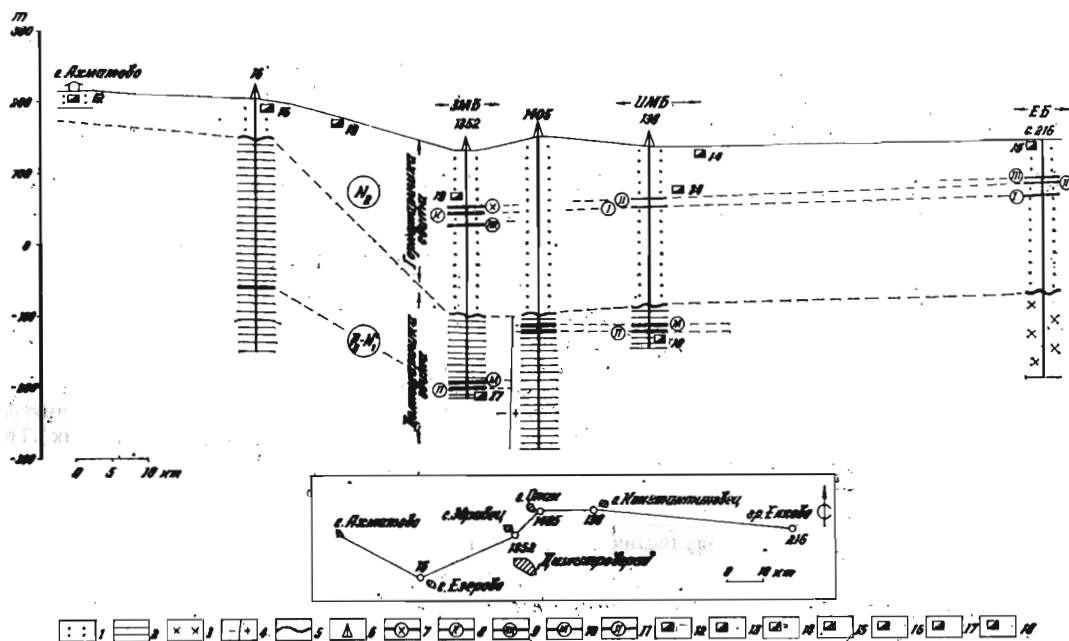
За някои реперни фосилни асоциации и датирането на еоплейстоценските и терциерни седименти в Придунавска Северна България, Горнотракийската равнина и Елховско

Повод да споделя тези разсъждения с геоложката общественост е публикуваната статия на Е в л о г и е в (1988) и определените фосилни останки от бозайна фауна в Горнотракийската равнина и Елховско (Бакалов, 1922; Златарски, 1927; Коен, 1955; Николов, Ковачев, 1966; непубликувани данни на Ив. Николов и Д. Ковачев за намерени фрагменти от бозайна фауна в рудник „Трояново 2“ и „Трояново 3“, Източномалишки басейн и др.).

Таблица 1

наименование на видовете	Фаунистични асоциации			Възраст по автора
	местонахождение		автор (определител)	
	селище	въглищен басейн		
<i>Anancus arvernensis</i> Groizet et Jobert <i>Zygalophodon borsoni</i> Hays <i>Dicerorhinus schleiermacheri</i> Kaup	Бяла слатина Мх	Ломски	Николов (1985)	Левант (роман)
<i>Anancus arvernensis</i> Groizet et Jobert <i>Zygalophodon borsoni</i> Hays <i>Archidiscodon meridionalis</i> Nesti	Вълчедръм Мх	Ломски	Златарски (1927)	Еоплейстоцен
<i>Anancus arvernensis</i> Groizet et Jobert <i>Zygalophodon borsoni</i> Hays <i>Archidiscodon meridionalis</i> Nesti <i>Dicerorhinus mercki</i> Jager	Николово Рс		Халваджиев (1966)	Еоплейстоцен
<i>Anancus arvernensis</i> Groizet et Jobert <i>Zygalophodon borsoni</i> Hays <i>Deinotherium giganteum</i> Kaup <i>Dicerorhinus schleiermacheri</i> Kaup	Ахматово Пд		Николов, Ковачев (1966)	Левант
<i>Anancus arvernensis</i> Groizet et Jobert <i>Zygalophodon borsoni</i> Hays <i>Elephas meridionalis</i> Nestry <i>Hippopotamus major</i> Falc	Димитровград Първомай Хс Пд	Западно-маришки	Златарски (1927)	Левант
<i>Zygalophodon borsoni</i> Hays <i>Anancus arvernensis</i> Groizet et Jobert	Гледачево Хс	Източно-маришки	Николов, Ковачев (1988) (непубликувани данни)	Левант
<i>Anancus arvernensis</i> Groizet et Jobert	Тенево (Пандаклии) Ям	Елховски	Бакалов (1922)	Левант

В цитираната публикация (Е в л о г и е в, 1988) като характерни видове за левантийските (романски) седименти са посочени: *Anancus arvernensis* Groizet et Jobert и *Zygodolophodon borsoni* Haуs. За еоплейстоценските грубостеригенни наслаги списъкът на типичната фаунистична асоциация се допълва с още два вида: *Archidiscodon meridionalis* и *Dicerorhinus merski* Jaгeг.

Фиг. 1. Геоложки разрез през Горнотракийската равнина и Елховско: 1 — Горномаришка свита (чакли, пясъци, пясъчливи глини, ронливи глини, пъстроцветни глини, лигнитни въглища и др.), 2 — Долномаришка свита (алевролити, аргилити, въглищни шисти, въглища, пясъчници, мергели, варовици и др.), 3 — габро, 4 — разлом, 5 — размив, 6 — сондаж, 7 — Хавуски въглищен пласт, 8 — Кипренски въглищен пласт, 9 — Подкипенски въглищен пласт, 10 — Втори (Маришки) въглищен пласт, 11 — Първи въглищен пласт, 12 — находка на фосилна асоциация от: *Anancus arvernensis* Groizet et Jobert, *Zygodolophodon borsoni* Haуs, *Deinotherium giganteum* Kaуp., *Dicerorhinus scheieracheri* Kaуp., 13 — находка на фосилна асоциация от: *Anancus arvernensis* Groizet et Jobert, *Zygodolophodon borsoni* Haуs, *Elephas meridionalis* Nestri, *Hippopotamus major* Falc, 14 — находка на фосилна асоциация от: *Anancus arvernensis* Groizet et Jobert, *Zygodolophodon borsoni* Haуs, 15 — находка от *Anancus arvernensis* Groizet et Jobert, 16 — находка на скелети от: *Deinotherium* и *Trilophodon*, 17 — находка на скелет от *Dapalis (Smerdis) macrurus* Agassiz, 18 — находка от отпечатък от р. *Varhostichthys* Oвrhe-лoвà.

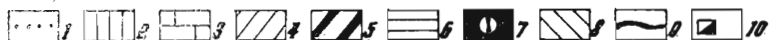
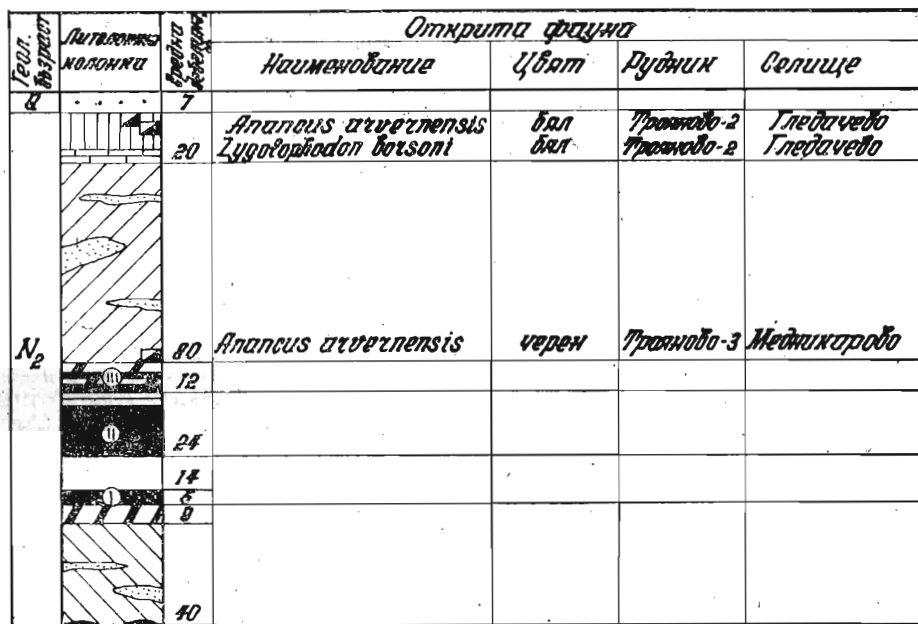
Фосилизирани останки от споменатите бозайници са открити и определени не само в Придунавска Северна България, но и в пределите на Горнотракийската равнина и Елховско и за прегледност сме систематизирали част от данните за тях в табл. 1. Например в светлите до ръждивокафяви пясъци, изграждащи десния бряг на р. Черкезика (Сушица), при с. Ахматово, Пловдивско, са определени от И. В. Николов и Д. Ковачев фрагменти от *Anancus arvernensis* Groizet et Jobert и *Zygodolophodon borsoni* Haуs. Авторите приемат, че вменящите ги наслаги имат типична левантийска възраст, основавайки се главно на въпросното фаунистично съобщество (фиг. 1, находка 12).

В работата на Златарски (1927) са публикувани същите видове както ахматовските, намерени в глинестите пясъци, разкриващи се на няколко километра източно от гр. Първомай, Пловдивско, и в глините, покриващи Хавуския въглищен пласт на рудник „Вулкан“ при Димитровград, Хасковско (фиг. 1, находка 13).

При експлоатацията на въглищните пластове от Горномаришката свита в рудниците на Източномаришкия басейн на два пъти до момента са откривани фосилизирани зъби и кости от бозайна фауна. Първото откритие е станало през 1974 г. в рудник „Трояново 2“ (землището на с. Гледачево, Хасковско). В беззникаво-жълтеникавите пясъци, залягащи до стара речна тераса, са намерени зъби от *Zygodolophodon borsoni* Haуs и *Anancus arvernensis* Groizet et Jobert с бледожълтеникав цвят, подобен на тоя от вменящите ги скали. Втората находка е открита през 1987 г. в рудник „Трояново 3“ (землището на с. Медникарово, Хасковско) в долището на синьо-зелените глини, покриващи въглищните чернилци на

трети въглищен пласт. Зъбите за разлика от тези при с. Гледачево са оцветени в черно вероятно от близостта на въглищните чернилки, залягащи в долнището на пласта (фиг. 1, находка 14 и фиг. 2).

Сред терциерните наслаги на Елховския въглищен басейн (землището на с. Пандаклии, впоследствие преименовано в Тенево) през 1922 г. е бил определен един долен десен трети кътник от *Anancus arvernensis*

Фиг. 2. Осреднен колонков профил на плиоценските наслаги в Източномарийския басейн (ИМБ) с данни за откритата бозайна фауна: 1 — пясъци, 2 — финодисперсни варовити глини, 3 — варовици, 4 — синьозелени пясъчливи глини, 5 — въглищни чернилки, 6 — сиви слоисти глини, 7 — въглища с номер на пласта, 8 — пъстроцветни глини с пясъчни лещи, 9 — размив, 10 — местоположение на фаунистична находка

Groizet et J o b e r t. Това изследване идва да докаже, че Елховският въглищен басейн действително има същата геоложка възраст, както и Източномарийския, а именно — левантийска (фиг. 1, находка 15). Определянето на кътника е извършено от П. Б а к а л о в.

Както е видно от таблица 1 и фигури 1 и 2, седиментите на Горномарийската свита съдържат същите фаунистични асоциации, които Е в л о г и е в (1988) приема за левантийски (романски). Това считат и по-старите изследователи (Б а к а л о в, 1922; З л а т а р с к и, 1927 и др.). Следователно имаме основанията да твърдим, че направеното заключение в дискутираната статия (Н е н о в, 1987) за геоложката възраст на Горномарийската свита е невярно. Приемливо е същата да бъде отнесена към леванта (Б а к а л о в, 1922; З л а т а р с к и, 1927; К о е н, 1955; Н и к о л о в, К о в а ч е в, 1966; Е в л о г и е в, 1988; Н и к о л о в, К о в а ч е в, 1988 — непубликувани данни), отколкото към долния миоцен или горния олигоцен (Н е н о в, 1987).

В случай че уважим мнението на О в и д и у Б о л д ж и у и други румънски геолози, изразено чрез К о е н (1955), възрастта на Горномарийската свита трябва да бъде присмана за дак — левантийска, тъй като видът *Zygodorhodon borsoni* Н а у с е считан от тях за представител на дака.

Литература

- Бакалов, П. 1922. Принос към палеонтологията на България. Нови находки от Mastodon в България. — *Год. СУ., II. физ.-матем. фак., 18*, 1—29.
- Брънкин, К., Н. Чолаков, В. Сапунджиева, П. Дикова, З. Ипатова. 1982. Стратиграфия на седиментите от Западномаришкия басейн. — *Науч. тр. Плов. унив., 20, 4, геология*, 455—475.
- Евлогиев, П. 1988. Еоплейстоценът в Придунавска Северна България и границата му с неогена. — *Сп. Бълг. геол. д-во, 49, 2*, 37—44.
- Златарски, Г. 1927. *Геологията на България*. С., Унив. библиотек, 65, 266 с.
- Коен, Е. 1955. Върху възрастта на Маришкия въгленосен басейн. — *Минно дело, 3*, 88—92.
- Ненов, Т. 1987. Нови данни за терциерните седименти в Западната част на Загорското понижение и характера на неотектонските движения. — *Сп. Бълг. геол. д-во, 48, 3*, 82—87.
- Николов, И., Д. Ковачев. 1966. Плиоценска бозайна фауна от Асеновградско. — *Тр. геол. Бълг., сер. палеонт., 8*, 131—142.

Кирил Брънкин
Комитет по геология